

กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์และฟื้นฟูดอนหนองโจน

ในอดีตบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านสำราญเดิมเรียกว่า “บ้านดงเค็ง” ที่เรียกว่า “ดงเค็ง” จากคำบอกเล่าของชาวบ้านก็เพราะสมัยก่อนบริเวณนี้มีต้นเค็งขึ้นเต็มไปหมด ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็น บ้านสำราญ ปัจจุบันตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบกว้างใหญ่ที่สุดของภาคอีสานนั่นคือ “ทุ่งกุลาร้องไห้” แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิพันธุ์ดีที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย “การทำนา” จึงเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านที่นี่

การดำเนินกิจกรรมของเยาวชนบ้านสำราญมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน แต่ที่ผ่านมากิจกรรมของเยาวชนถือว่ายังไม่เด่นชัดนัก ส่วนใหญ่เป็นเพียงการเข้ามาช่วยงานประเพณีต่างๆ ของหมู่บ้านเท่านั้น พี่ผ่องศรี¹ เล่าให้ฟังว่า “หมู่บ้านสำราญจะให้ความสำคัญกับเยาวชนมาก ที่ผ่านมาก็จะให้เยาวชนเข้าไปช่วยงานประเพณีต่างๆของหมู่บ้าน เช่น งานปีใหม่ งานลอยกระทง งานสงกรานต์ ซึ่งสมัยก่อนกลุ่มเยาวชนบ้านสำราญเกิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มคนหนุ่มสาว”

กลุ่มคนหนุ่มสาวสมัยนั้นหลายคนไม่ได้เรียนต่อ พอจบประถมก็ช่วยพ่อแม่ทำงาน โตขึ้นหน่อยพอดูแลตัวเองได้ก็ไปทำงานรับจ้างที่กรุงเทพฯ จึงทำให้กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนขาดช่วงไป เนื่องจากไม่มีพี่เลี้ยงมาสานงานต่ออีกทั้งปัจจุบันเยาวชนจะสนใจสื่อทีวี เพลง อินเทอร์เน็ตมากกว่ามารวมตัวกันทำกิจกรรม จนกระทั่งปี 2550 พี่สว่าง² หนึ่งในสมาชิกกลุ่มคนหนุ่มสาวสมัยนั้นได้กลับมาอยู่บ้าน เห็นว่ากิจกรรมของเยาวชนเงียบลงไปเลยปี 2552 จึงชวนเด็กๆ ในหมู่บ้านมาช่วยกันจัดงานลอยกระทงเพื่อระดมเงินมาไว้ใช้ในกิจกรรมของเด็กๆ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากผู้ใหญ่ในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

“ผมคิดว่าการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีความสำคัญมาก เพราะเด็กยังต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเราไม่สร้างเด็กในวันนี้ เด็กก็จะไม่มีการพัฒนา พัฒนาในที่นี้หมายถึง การปลูกฝังสิ่งดีๆ สร้างจิตสำนึก ให้เยาวชนคิดเป็น เท่าทันโลก และต้องมีจิตอาสา”

1 นางผ่องศรี โพธิ์แก้ว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านสำราญ และที่ปรึกษากลุ่มเยาวชน

2 นายสว่าง สุขแสง พี่เลี้ยงกลุ่มเยาวชน

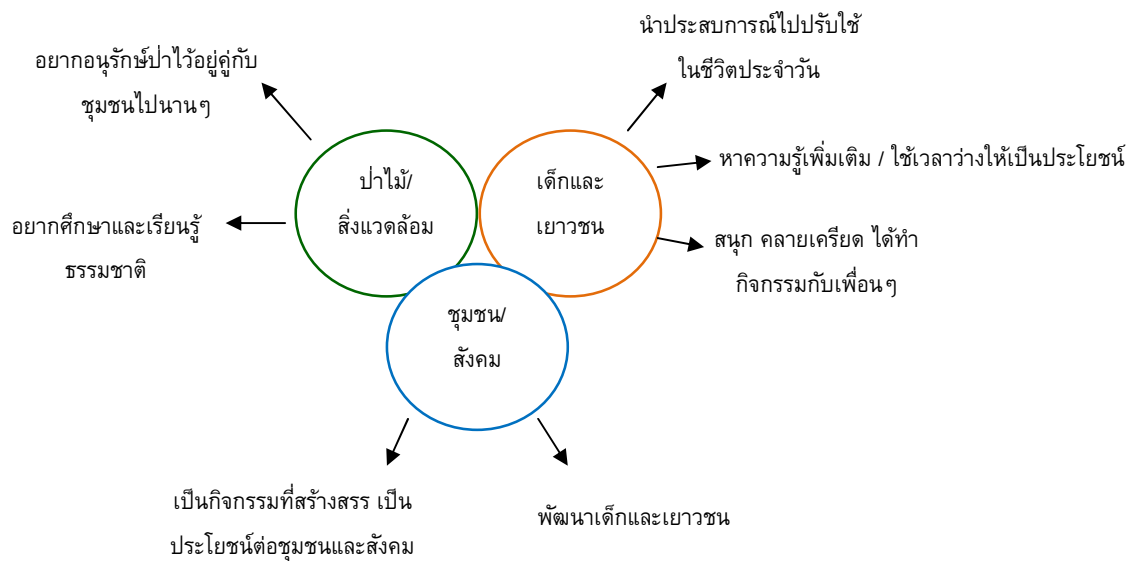
ก่อเกิด...กลุ่มเยาวชน

จุดเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมของเยาวชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจนเนื้อที่ 70 ไร่ เกิดขึ้นเมื่อมีเด็กในโรงเรียนบ้านสำราญหนองบากมาบอกกับพี่สว่างว่า “ได้กลิ่นเหม็นจากขยะที่มีคนนำมาทิ้งบริเวณป่าดอนหนองโจน” พี่สว่างจึงนำเรื่องนี้มาพูดคุยกับผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน จากนั้นจึงได้มีการทำหนังสือถึง อบต.หนองแคน ซึ่ง อบต. ก็ได้มาทำการฝังกลบขยะให้ หลังจากนั้นพี่สว่างจึงได้ชักชวนเด็กๆ จาก 3 หมู่บ้าน คือ บ้านสำราญ บ้านหนองบาก และบ้านหนองบัวบาน มาช่วยกันเก็บขยะในป่าดอนหนองโจน ซึ่งชาวบ้านต่างก็ให้ความสนใจนำอาหารและน้ำมาเลี้ยงเด็กๆ จากกิจกรรมครั้งนั้นทำให้ชุมชนจาก 3 หมู่บ้านรวมตัวกันในชื่อ “กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจน” ขึ้น

งานด้านการพัฒนา เยาวชน จึงเป็นหนึ่งในเป้าหมายของกลุ่มอนุรักษ์ฯ ด้วยความหวังที่ว่า “อยากให้เยาวชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกและรักษาป่าดอนหนองโจนต่อจากกลุ่มผู้ใหญ่” ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 59 คน อยู่ในช่วงตั้งแต่ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กๆ ที่เข้ามาทำกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นเด็กจากบ้านสำราญ แต่คณะกรรมการกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจนก็พยายามชักชวนเด็กๆ จากบ้านหนองบาก และบ้านหนองบัวบานเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วย โดยผ่านกิจกรรมง่ายๆ ในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ ได้แก่ เก็บขยะบริเวณชุมชนและในป่า เดินป่าสำรวจต้นไม้ใหญ่ สำรวจสมุนไพร ศึกษาดูงานป่าชุมชนดอนหนองเอียด เป็นต้น

- จากการพูดคุยกับเด็กๆ ถึงเหตุผลที่มาร่วมกิจกรรมกลุ่มเยาวชนแบ่งออกได้ 3 มิติด้วยกันคือ
- 1) มิติทางด้านป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อยากรักษาป่าให้อยู่คู่กับชุมชน อยากรักษาและเรียนรู้ธรรมชาติ
  - 2) มิติทางด้านตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่ นำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ออกมาเจอเพื่อนๆ ได้มาทำกิจกรรมสนุกๆ คลายเครียด
  - 3) มิติทางด้านชุมชน สังคม มองว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม อีกทั้งการที่เด็กและเยาวชนได้ออกมาทำกิจกรรมยังเป็นการพัฒนาตัวเอง และเพิ่มทักษะต่างๆ ด้วย

โดยรวมของเหตุผลหรือแรงจูงใจของเด็กๆ อาจดูไม่ซับซ้อน แต่สิ่งหนึ่งที่เด็กหลายคนสะท้อนให้ฟังว่า “จริงๆ ไม้ มากก็ได้ ดูทีวี เล่นเกมส์อยู่บ้าน แต่ที่มาเพราะจะได้มาร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ และยังได้ช่วยเหลือบ้านเราด้วย”

สำหรับพี่สว่างการที่ได้มาเห็นได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้างนอกยิ่งทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานเยาวชนมากยิ่งขึ้น “ผมเห็นพลังของเด็กและเยาวชนที่ทำงานพัฒนาชุมชน การมีจิตสำนึกรักษ์บ้านเกิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สิ่งนี้แหละคือ แรงบันดาลใจ ทำให้ผมอยากทำงานเหมือนกับพื้นที่อื่นบ้าง”

เด็กที่ละก้าว...สะสมประสบการณ์

ถึงแม้ประสบการณ์ทำงานของกลุ่มเยาวชนจะยังไม่มาก เนื่องจากที่ผ่านมากิจกรรมจะมุ่งเน้นไปในการจัดกิจกรรม ประเพณีของหมู่บ้าน แต่ด้วยความตั้งใจของผู้ใหญ่ในชุมชนที่อยากเห็นอนาคตของชาติถูกพัฒนาไปในทางที่ดี จึงได้มีการ จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี 2553

แต่ปัญหาที่พบ คือ ทำเรื่องป่าแต่ไม่มีความรู้เรื่องการจัดการป่า เด็กคิดวิเคราะห์ไม่ได้ ไม่กล้าพูด ไม่เคยแลกเปลี่ยนกับกลุ่มเยาวชนอื่น แนวทางการทำงานไม่ชัดเจน ไม่มีเป้าหมาย ไม่มีหลักการ จนกระทั่งได้ เข้ามาร่วมกับเครือข่ายต้นกล้าในป่าใหญ่ นี่จึงเป็นโอกาสที่จะทำให้ได้ พัฒนากลุ่มเยาวชน อีกทั้งเด็กๆก็ได้พัฒนาตัวเองด้วย

กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจน 3

จากวันนั้นจนถึงวันนี้ ไม่เพียงแต่พี่สว่างในฐานะที่ปรึกษาและดูแลกลุ่มเยาวชนเท่านั้นที่ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำงานผ่านการเข้าร่วมอบรมของรีคอฟ แต่แกนนำเยาวชนเองก็ได้เรียนรู้และค่อยๆพัฒนาตนเองเช่นกัน และนี่ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยน การทำงานของกลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้

น้องออ³ แกนนำกลุ่มเยาวชน เป็นคนไม่ค่อยพูด ชอบเก็บตัวอยู่กับบ้านแต่ตัดสินใจมาเข้าร่วมกับกลุ่มเยาวชน เพราะอยากพัฒนาตัวเอง อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เล่าว่า “เมื่อก่อนการทำงานของกลุ่มเยาวชนเราทำกันแบบไม่มีเป้าหมาย คือทำกิจกรรมเพราะอยากทำพอได้เข้ามาเรียนรู้และได้เจอกับกลุ่มเยาวชนอื่นทำให้กลุ่มเยาวชนเรามีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น”

พี่สว่างสะท้อนว่าให้ฟังว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้ไม่ใช่เราเท่านั้นที่ได้ประโยชน์แต่ชุมชนก็ได้ประโยชน์ “เราได้ประโยชน์ ชุมชนได้ประโยชน์ เนื่องจากคนที่ได้มาเรียนรู้นอกจากจะเป็นการพัฒนาตัวเองแล้ว แต่ยังมีกลับไปใช้พัฒนาชุมชนได้ด้วย สิ่งที่ได้เรียนรู้คือแนวทางและกระบวนการทำงานด้านการจัดการทรัพยากร การสำรวจป่า การพัฒนาเด็ก การทำงานมีเป้าหมายชัดเจนขึ้นเพราะที่ผ่านมากิจกรรมที่เราจะทำไปโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีหลักการ”

สำหรับปัญหาเรื่องงบประมาณในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ เบื้องต้นกลุ่มเยาวชนได้ระดมขอรับการสนับสนุนภายในชุมชนก่อน ไม่ว่าจะเป็น อาหาร น้ำ หรือ เงิน และทุกปีใช้โอกาสระดมทุนในงานประเพณีลอยกระทงเพื่อนำเงินมาไว้ในกิจกรรมของกลุ่มต่อไป

กิจกรรมทำให้เราได้เรียนรู้...และนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงภายในตัว

ช่วงเวลาเพียงปีกว่าๆ ที่ได้พาเด็กๆมาทำกิจกรรม พี่สว่างในฐานะที่ปรึกษาเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่า เด็กๆเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือ เด็กมีจิตสาธารณะมากขึ้น เวลาว่างทำอะไรก็จะมาช่วยกัน ไม่เหมือนเมื่อก่อนต่างคนต่างอยู่ ในส่วนของความรู้เรื่องการจัดการป่า เรื่องสิ่งแวดล้อมถึงแม้ว่าเด็กๆจะยังมีความรู้ไม่มาก แต่ก็ทำให้เด็กเกิดความห่วงแหนในป่าตอนหนองโจนมากขึ้น ในส่วนของชุมชนเองก็เริ่มเข้าใจและไม่ทิ้งขยะในป่า

“ผมเห็นแกนนำเยาวชนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น กล่าวพูด กล่าวนำเสนอ จากเมื่อก่อนผมจะเป็นคนคิดว่าจะทำกิจกรรมอะไร แต่ตอนนี้ได้เห็นความคิดของเยาวชนที่อยากทำให้ชุมชนดีขึ้นด้วยพลังเล็กๆของเด็กๆเอง” พี่สว่างเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับแกนนำเยาวชนที่ได้มาเข้าร่วมกับเครือข่ายฯ

---

3 นางสาวอรุณา ชัยหา แกนนำกลุ่มเยาวชน

น้องเจน⁴ แกนนำกลุ่มเยาวชนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่ไหนที่เข้ามาพร้อมกับกลุ่มเยาวชนเพราะอยากทำให้ป่าดอนหนองโจนกลับมาสมบูรณ์เหมือนเดิม สำหรับการเข้ามาในเครือข่ายต้นกล้าในป่าใหญ่ ทำให้ น้องเจน กล้าที่จะพูดแสดงความคิดเห็น “ช่วงแรกๆ ที่มาเข้าร่วมจะไม่ค่อยกล้าพูดเพราะกลัวว่าถ้าพูดไปแล้วจะผิด พอเห็นเพื่อนๆ พูดหรือตอบไปก็ไม่เห็นว่าพี่ๆ จะว่าอะไร สิ่งหนึ่งคือพี่ๆ ก็พยายามกระตุ้นให้พูดหรือตอบตามความเข้าใจของเราแล้วคอยอธิบายเสริม พอเห็นตรงนี้ก็เลยกล้าพูดซึ่งต่างจากการเรียนในห้องเรียนคะ”

ความฝันที่อยากเห็น

ความฝันของเด็กต่อกลุ่มเยาวชนจะมองในมิติของป่าดอนหนองโจนอยากให้ป่าสมบูรณ์ขึ้น เพราะตอนนี้ป่าดอนหนองโจนเริ่มเสื่อมโทรม ชาวบ้านนำขยะมาทิ้งบริเวณป่าเนื่องจากไม่มีการจัดการขยะที่ดีป่าถูกบุกรุกตัดไม้ การขยายพื้นที่ทำกิน ปัจจุบันพื้นที่ป่าเหลือเพียง 70 ไร่ จึงอยากสร้างถนนรอบป่าเพื่อป้องกันการบุกรุกและทำแนวเขตป่าด้วย จากการที่ได้ไปศึกษาดูงานที่ป่าดอนหนองเอียดทำให้เด็กอยากให้ป่าดอนหนองโจนเป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ เพื่อให้คนในชุมชนและนอกชุมชนเข้ามาศึกษาดูงาน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นคนในชุมชนก็ต้องช่วยกันดูแลรักษาป่าด้วย ในอนาคตเมื่อป่าสมบูรณ์ขึ้นก็อยากให้ชุมชนหรือตัวเยาวชนเกิดรายได้เสริมจากป่า เช่น ทำผลิตภัณฑ์จากป่า หรือรายได้จากคนที่มาศึกษาดูงาน เพื่อให้ป่าอยู่ได้ คนอยู่ได้

เงื่อนไขความสำเร็จของกลุ่มเยาวชน

1. มีกลุ่มผู้ใหญ่ในหมู่บ้านให้ความสำคัญและมีความตั้งใจอยากพัฒนาเยาวชนจึงผลักดันให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมขึ้นอีกครั้งเมื่อปลายปี 2552 หลังจากที่เงียบหายไปนาน การกลับมาทำกลุ่มเยาวชนอีกครั้งทำให้เกิดความกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรม
2. โรงเรียนให้ความสำคัญส่งเสริมให้เยาวชนมาเข้าร่วมกิจกรรม และกระตุ้นเด็กที่ได้มาเรียนรู้ต้องกลับไปถ่ายทอดให้เพื่อนๆที่ไม่ได้มารู้เรื่องด้วย
3. กลไกส่งเสริมการทำงานกลุ่มเยาวชนมีกลุ่มผู้ใหญ่หน้าโดย คุณสว่าง สุขแสง เป็นเสมือนพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชน อีกทั้งพยายามผลักดันแผนงานของเยาวชนเข้าไปในแผนงานของ อบต. ด้วย
4. เนื่องจากงบประมาณการทำกิจกรรมจะมีไม่มาก แต่กลุ่มเยาวชนก็พยายามระดมกันเองภายในหมู่บ้าน อีกส่วนได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนตามงานประเพณีต่างๆ เช่น งานลอยกระทง งานปีใหม่

---

⁴ นางสาววิไล ไตรล้า

บทส่งท้าย

การกลับมาเริ่มใหม่ของกลุ่มเยาวชนบ้านสำราญเป็นจริงได้นั้นเป็นเพราะผู้ใหญ่ในชุมชนให้ความสำคัญในการพัฒนาเยาวชน ต้องการจะปลูกฝังสิ่งดีๆ ไปในตัวเด็ก ให้เยาวชนสามารถคิดเป็น เท่าทันโลก และอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ใหญ่ต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำปรึกษา เพราะไม่เพียงแต่ตัวเด็กเท่านั้นที่ได้ประโยชน์ ชุมชน สังคม ประเทศก็ได้ประโยชน์ด้วย

ต้นกล้าแห่งป่าดอนหนองโจน

ชื่อ นายสว่าง สุขแสง อายุ 38 ปี
ตำแหน่ง ที่ปรึกษากลุ่ม
การศึกษา จบ ม.6 กศน.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด
อาชีพ ทำเกษตรกรรมยั่งยืนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน
ความถนัด การทำเกษตรอินทรีย์
เป้าหมายที่เข้าร่วมกับกลุ่มเยาวชน อยากพัฒนาเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน

“เราจะทำอะไรให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง”

พี่สว่าง สุขแสง หนึ่งในสมาชิกกลุ่มคนหนุ่มสาวได้เข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯเหมือนคนอื่นๆ จนกระทั่ง พ.ศ. 2550 ได้กลับมาอยู่บ้านเพราะปัญหาเศรษฐกิจและการเมือง เล่าให้ฟังถึงสาเหตุ แรงจูงใจในการรื้อฟื้น สถานต่องานเยาวชนขึ้นมาใหม่ว่า “ผมคิดว่าการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีความสำคัญมาก เพราะเด็กยังต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเราไม่สร้างเด็กในวันนี้ เด็กก็จะไม่มีการพัฒนา พัฒนาในที่นี้หมายถึง การปลูกฝังสิ่งดีๆ สร้างจิตสำนึก การให้เยาวชนคิดเป็น เท่าทันโลก และต้องมีจิตอาสา”

ช่วงเวลาเพียงปีกว่าๆที่ได้พาเด็กๆมาทำกิจกรรม พี่สว่างในฐานะที่ปรึกษาเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่า “เด็กๆเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือ เด็กมีจิตสาธารณะมากขึ้น เวลาทีมงานอะไรก็จะมาช่วยกัน ไม่เหมือนเมื่อก่อนต่างคนต่างอยู่ ในส่วนของความรู้เรื่องการจัดการป่า เรื่องสิ่งแวดล้อมถึงแม้ว่าเด็กๆจะยังมีความรู้ไม่มาก แต่ก็ทำให้เด็กเกิดความห่วงแหนในป่าดอนหนองโจนมากขึ้น ในส่วนของชุมชนเองก็เริ่มเข้าใจและไม่ทิ้งขยะในป่า”

ชื่อ นางสาววิมลย์ ไตรล้า (เจน) อายุ 15 ปี
ตำแหน่ง ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม
การศึกษา กำลังศึกษาอยู่ ม.3 โรงเรียนปทุมรัตน์วิทยา
ความถนัด มีทักษะการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดสู่เพื่อนๆ ได้
เป้าหมายที่เข้าร่วมกับกลุ่มเยาวชน อยากเห็นผืนป่าที่เคยมีกลับมาอุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม

ดีใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมระยะ ช่วงแรกๆที่มาเข้าร่วมจะไม่ค่อยกล้าพูดเพราะกลัวว่าถ้าพูดไปแล้วจะผิด พอเห็นเพื่อนๆพูดหรือตอบไปก็ไม่เห็นว่าพี่ๆจะว่าอะไร สิ่งหนึ่งคือพี่ๆก็พยายามกระตุ้นให้พูดหรือตอบตามความเข้าใจของเราแล้วคอยอธิบายเสริม พอเห็นตรงนี้ก็เลยกล้าพูดซึ่งต่างจากในห้องเรียน

ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายต้นกล้า เราไม่รู้จักคำว่า “คาร์บอน” ไม่รู้เรื่องการจัดการป่า ไม่กล้าพูดและแสดงออก ไม่เห็นความสำคัญของป่า หลังจากที่ได้เข้ามาแล้วเรามีความรู้เรื่องคาร์บอน โลกร้อน การจัดการป่ามากขึ้น กล้าพูดต่อหน้าคนอื่น ได้ฝึกการเขียนและความคิด และรักป่ามากขึ้น

ชื่อ นางสาวอรุณา ชัยหา (ออ) อายุ 15 ปี
ตำแหน่ง เลขานุการกลุ่มเยาวชน
การศึกษา กำลังศึกษาอยู่ ม.3 โรงเรียนปทุมรัตน์วิทยา
ความถนัด ผู้นำกิจกรรม
เป้าหมายที่เข้าร่วมกับกลุ่มเยาวชน อยากนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปดูแลผืนป่าให้อุดมสมบูรณ์มากกว่าเดิม

เป็นคนไม่ค่อยพูด ชอบเก็บตัวอยู่กับบ้านพอได้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นว่ามันเปลี่ยนแปลงเรื่องการพูด การนำเสนอ ที่บ้านเห็นว่าลูกของตนเองเปลี่ยนแปลงไปก็สนับสนุนให้ลูกมาเข้าร่วมกิจกรรมเพราะคิดว่ามันดี และมีประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่เราไม่มีความรู้เรื่องการจัดการป่า เรื่องคาร์บอนเลย ก็ได้มาเรียนรู้และได้ทักษะการเก็บข้อมูล การเขียนด้วย

เมื่อก่อนการทำงานของกลุ่มเยาวชนเราทำกันแบบไม่มีเป้าหมาย คือทำกิจกรรมเพราะอยากทำพอได้เข้ามาเรียนรู้ และได้เจอกับกลุ่มเยาวชนอื่นทำให้กลุ่มเยาวชนเรามีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น

เรื่องเล่าจากต้นกล้วยป่าดอนหนองโจน

สิ่งเล็ก เล็กที่เรียกว่า “มด”

สว่าง สุขแสง (สว่าง)

“เฮ็ดหยังกินแม่ป่ามือแลง” พี่ดาวเรื่องถามป้าวานขณะที่มือกำลังเก็บผักที่มีอยู่ตามรั้วบ้านที่ปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อทำกับข้าวในตอนเย็น

ภายในป่าดอนหนองโจนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้ใหญ่หลายชนิด มีสมุนไพรและนกนานาชนิด ในมือของป้าวานข้างซ้ายถือคูดึงที่มีน้ำอยู่พอประมาณ มือขวาจับไม้ไผ่ที่วางอยู่บนบ่าขวา ที่ปลายไม้ไผ่มีตะกร้าผูกไว้ด้วย หลังจากเดินลัดเลาะในป่าสายตาก็มองเห็นของเจ้ามดแดงตัวน้อย พอเจอต้นขี้เหล็กต้นหนึ่งแผ่กิ่งก้านสาขาสูงพอประมาณ และมีแม่มดแดงจับอยู่บริเวณต้นไม้มากมาย ป้าวานก็วางคูดึงลงข้างๆแล้วมองหารังมดแดงที่อยู่บนต้นไม้ทันที “เอ๊ะนั่นเด้อฮังบักใหญ่เลย” ป้าวานอุทานออกมาอย่างตั้งใจ ว่าแล้วก็ตั้งไม้ไผ่ที่แบกมาขึ้นแห่ที่รังทันที พอปลายไม้ไผ่ถึงรังมดแดงไข่มดแดงก็ตกลงที่ตะกร้าที่ผูกไว้ ป้าวานก็ใช้มือปัดที่แขนแต่ละข้างของตนเองเป็นพัลวันเพราะมดแดงที่แตกรังไต่ตามไม้ไผ่ลงมากัดผู้บุกรุกเพื่อปกป้องไข่ของตนเองอย่างสุดชีวิต พอเสร็จแล้วก็นำตะกร้าวางลงบนพื้นแล้วรีบเดินไปดูทันที “ป้าดีโฮ้ไซดีโฮ้ลีสันนี้” ว่าแล้วก็จัดแจงเทลงคูดึงทันที พอหมดต้นนี้ป้าวานก็ถืออุปกรณ์เดินเข้าไปในป่าเพื่อหาเป้าหมายต้นอื่นต่อไป

“ข่อยว่าสิแกงไข่มดแดงใส่ดอกแค กับก้อยไข่มดแดงกินแลงนี้ละ” ป้าวานตอบพี่ดาวเรื่องขณะที่มือกำลังเลือกไข่มดแดงออกจากคูดึงอยู่

“แล้วเจ้าได้หยังกินละดาว”

“ข่อยสิแกงเห็ดใส่ผักนี้ละแม่ป่า” พี่ดาวตอบพร้อมมอมยิ้มเล็กๆ

“เจ้าไปได้เห็ดมาตะใส”

“ข่อยไปนาเมื่อเช้านี้ เห็นอากาศอบอุ่นเป็นตาเห็นดอกกะเลยเข้าไปหาเบ็งในโคกหนองโจนเฮาที่นี่ละได้มาแกงหนึ่งนี่ละดี”

“เจ้าสังเกตบ่ดาวปีนี้มีมดแดงไซดีหลาย เห็กกะออกหลายออกไว้พร้อม”

“กะแม่อยู่แม่ป่า แต่ก่อนเฮากะว่าเด็กน้อยว่าเฮ็ดอีหยังบ่เฮ็ดการเฮ็ดงานข่อยพ่อแม่ เขาพากันอนุรักษ์ป่า เก็บขยะ ออกปลูกป่าเพิ่มกะเลยมีอาหารให้เฮาหลายขึ้นนั่นเด” พี่ดาวเรื่องอธิบายให้ป้าวานฟังอย่างละเอียดเพราะได้มีโอกาสร่วมกับกลุ่มเยาวชนเข้าไปทำกิจกรรมอยู่หลายครั้ง

“เจ้าสิเอาแม่มดแดงไปตำส้มกินบ่” ป้าวานถามพี่ดาวเรื่องหลังจากเลือกไข่มดแดงเสร็จแล้ว “บ่ดอกป่ามืออื่นข่อยสิไปเหย่อยู่อยากกินลาบไข่มดแดงคือกัน” มดแดงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่าได้อีกทางหนึ่ง เพราะเมื่อไหร่ที่ระบบนิเวศของป่าดีขึ้นก็จะมีห่วงโซ่อาหารสำหรับสัตว์ทุกชนิดได้เกี่ยวคู่กัน ไข่มดแดงยังเป็นอาหารโปรตีนชั้นสูงและมีประโยชน์ทางอ้อมอีกหลายอย่าง การหาอยู่หากินตามวิถีของภูมิปัญญาชาวอีสานยังจะสร้างขบวนการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

ใครว่าขยะไม่สำคัญ

วิสัย ไตรล้า (เจน)

เกือบ 5 โมงเย็นหลังจากเลิกเรียนฉันทันและเพื่อนอีก 3 คน คนที่หนึ่ง คือแอน เป็นคนพูดเก่ง น่ารักสดใสในกลุ่ม คนที่ 2 คือ ออ คนนี้จิตใจแต่เจ้าเรียนเก่ง และคนที่ 3 คือ หิง คนนี้พูดเก่งมาก...

ระหว่างทางที่นั่งรถโดยสารกลับบ้าน ฉันทันและเพื่อนๆ ก็พูดคุยกันตามประสาวัยรุ่นจนกระทั่งถึงป่าชุมชนของหมู่บ้านฉันทัน “อ้อย อะไรนะ” ฉันทันพูดพร้อมหันหลังกลับไปมองที่ป่า มันเป็นภาพที่แย่มากเลย

“เฮ้ย เป็นไรนะ” แอนพูดขึ้นพร้อมกับมองหน้าฉันทัน

“เออเอ็งเป็นไรนะ” ออกับหิงพูดพร้อมกับทำหน้างงๆ

“ดูนั่นสิขยะ กองเบอเริ่มเลยอยู่ในป่า” ฉันทันอธิบายให้เพื่อนๆ ฟังพร้อมกับทำสีหน้าว่าป่าชุมชนบ้านเราทำไมมีกองขยะได้ หลังจากนั้นฉันทันและเพื่อนๆ ก็ได้พูดคุยกันบนรถว่าจะทำอย่างไรดี ปล่อยไว้แบบนี้ไม่ได้นะ “เออแงั้นเย็นนี้ไปชวนกลุ่มเยาวชนของบ้านเราไปประชุมที่บ้านลุงสว่างกันดีไหม” เพราะลุงสว่างเป็นพี่เลี้ยงของกลุ่มเยาวชนเราน่าจะช่วยให้คำแนะนำแก้ไขปัญหานี้ได้ เมื่อทุกคนคิดหาทางออกได้ก็ยิ้มให้กันและกัน

เมื่อทุกคนกลับถึงบ้าน เวลาเกือบจะ 2 ทุ่มแล้ว ฉันทันและเพื่อนๆ ได้ไปชักชวนกลุ่มเยาวชนตามที่ได้นัดหมายกันไว้ให้ไปบ้านลุงสว่าง ลุงสว่างพูดขึ้นว่า “มีเรื่องอะไรกันถึงได้มาที่บ้านลุง ไซ่เรื่องขยะที่อยู่ในป่าชุมชนเราไซ่ไหม”

“รู้ได้อย่างไรคะ” ฉันทันพูดขึ้นพร้อมกับทำหน้างงๆ “ก็ลุงเห็นมันอยู่ คิดอยู่เหมือนกันว่าจะทำอย่างไรกันดี” เมื่อได้พูดคุยร่วมกัน เราจึงหาทางแก้ไขโดยแบ่งงานกันทำ ใครจะแยกขยะ ใครจะเก็บขยะ และขอแรงผู้ชายสัก 3 คนสำหรับขุดหลุม จากนั้นจึงนัดแนะมาเจอกันอีกครั้งวันเสาร์นี้ 9 โมงเช้าที่โรงเรียนบ้านสำราญ ไม่ใกล้ไม่ไกลจากกองขยะที่เรากำลังจะไปแก้ไข

เมื่อทุกคนมาพร้อมกันที่โรงเรียนแล้ว ตระเตรียมอุปกรณ์เสร็จก็เดินเข้าไปที่กองขยะในป่าชุมชนซึ่งอยู่ติดกับโรงเรียนนั่นเอง ทุกคนต่างแยกย้ายกันทำงานตามที่ได้แบ่งหน้าที่กันไว้ ส่วนฉันทันและน้องผู้หญิงอีก 2 คน ได้ทำหน้าที่คัดแยกขยะที่สามารถขายได้ ซึ่งเป็นขยะที่สำคัญของเรา เพราะขยะที่ขายได้นั้นสามารถทำให้กลุ่มเยาวชนของเรามีทุนเสริมในการทำกิจกรรมดีๆ ของกลุ่มเยาวชนเราได้อีกต่อไป

ใต้ใจ

อรุณา ชัยหา (ออ)

“แล้วนั้นจะไปไหนล่ะมิดคำแล้วนะ” เสียงของแม่ตะโกนตามหลังมา “อะไรอีกแม่ ก็บอกแล้วไงว่าหนูจะไปประชุม ประธานกลุ่มเยาวชนเขาประกาศให้เยาวชนทุกคนไปประชุมพร้อมกันที่บ้านของลุงสว่างไง”

“จะไปทำไม มันสำคัญอะไรนักหนาเธอ แทนที่จะเอาเวลามาทำการบ้าน อ่านหนังสือไม่ดีกว่าหรือ ไม่ต้องไปหรือกเชื่อแม่เถอะ”

“หนูก็เป็นตัวแทนเยาวชนของหมู่บ้านเรา หนูก็ต้องไปร่วมประชุมกับเขาด้วยสิแม่ เดี่ยวเขาให้มากิจกรรมอะไรก็ไม่รู้กันพอดี”

มองดูหน้าแม่อยู่นาน ตอนแรกดูเหมือนแม่จะไม่ยอม สักพักแม่ก็พูดว่า “ถ้างั้นก็ไปเถอะ แล้วอย่ากลับตีตักนั้ล่ะ”

พอได้ยินคำที่แม่พูดเท่านั้นแหละ จันก็เริ่มยิ้มได้ขึ้นมาทันที แล้วจึงกล่าวขอบคุณแม่ จันรีบเดินออกจากบ้านพร้อมส่งยิ้มให้แม่ แต่มองดูหน้าแม่แล้วดูเหมือนจะรู้สึกไม่พอใจสักเท่าไร

ในวันต่อมาทางกลุ่มเยาวชนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการไปช่วยกันเก็บขยะรอบๆ ป่า เพื่อเตรียมงานบวชป่า แต่แม่ก็ยังไม่ยอมให้ไปเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ อีกตามเคย

“อยู่บ้านซักผ้าให้แม่ไม่ดีกว่าหรือ จะไปทำไมเก็บขยะ เหม็นก็เหม็น”

“ไม่เป็นไรหรือแม่ อยู่บ้านก็ไม่ค่อยได้ทำอะไรสู้อเอาเวลาว่างไปทำประโยชน์ให้กับส่วนร่วมไม่ดีกว่าหรือแม่” พยายามพูดเพื่อชักจูงใจแม่ให้คล้อยตาม

“งั้นก็แล้วแต่ละกันนะ จะไปก็ไปเถอะ” ในที่สุดแม่ก็ให้ไปจนได้ ต้องอย่างนี้สิแม่ ต้องเปิดโอกาสให้หนูได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ บ้าง และเมื่อพวกเราทำสำเร็จ แม่ก็จะได้เห็นศักยภาพของกลุ่มเยาวชนเราว่ามีมากน้อยแค่ไหน...

ในวันที่ 20 กันยายน 2554 ที่ผ่านมา ทางกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจน ก็ได้จัดกิจกรรมการบวชป่าขึ้น โดยการนำผ้าเหลืองไปผูกรอบต้นไม้ เพื่อเป็นกุศโลบายให้คนที่ผ่านไปมาแถวนี้รู้สึกว่ป่าแห่งนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ จะได้ไม่กล้าทำลายต้นไม้ ซึ่งการจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีคนเข้าร่วมกิจกรรมเยอะมากเกินความคาดหมายของกลุ่มเยาวชนและกลุ่มอนุรักษ์ฯ

หลังจากวันนั้นเป็นต้นมา จันจะไปร่วมกิจกรรมที่ไหน แม่ก็ไม่กล้าห้ามจันอีกแล้วแต่กลับสนับสนุนให้ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจน แห่งบ้านสำราญ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจน

ผู้ประสานงาน คุณสว่าง สุขแสง

ที่อยู่ 73/5 บ้านสำราญ ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 45190

โทรศัพท์ 08 4027 3039 E-mail : suksangservice@gmail.com